

Kansallisen tulorekisterin toimivuus palkanlaskijan näkökulmasta

Sanna-Mari Silomäki

OPINNÄYTETYÖ
Kevät 2020

Liiketalouden koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

SILOMÄKI, SANNA-MARI

Kansallisen tulorekisterin toimivuus palkanlaskijan näkökulmasta

Opinnäytetyö 33 sivua
Toukokuu 2020

Kansallinen tulorekisteri on vuoden 2019 alusta vaiheittain käyttöön otettu sähköinen palkkatietojärjestelmä. Se sisältää jokaisen suomalaisen palkka-, etuus- ja eläketiedot. Tulorekisteriä ylläpitää Verohallinto.

Tässä opinnäytetyössä käsiteltiin tilannetta sekä ennen Kansallista tulorekisteriä, että tilannetta tulorekisterin jälkeen. Työ keskittyi tulorekisterin tuomiin muutoksiin sekä muutosten seurauksiin palkanlaskijan näkökulmasta. Muutosten pohjalta koottiin kehitysidealista, joka toimi käytännön työssä tulorekisteriä käyttävän tahon palautteena rekisterin kehittäjille.

Opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä pitkään alalla työskennelleen palkanlaskijan kanssa. Työn teoriaosuudet perustuivat internet-lähteisiin, kirjaan sekä aiheesta kirjoitettuihin uutisiin. Muutosten pohdinta perustui palkanlaskijan kanssa käytyihin keskusteluihin sekä haastatteluun.

Opinnäytetyöhön koottiin selkeäksi kokonaisuudeksi se, millainen ilmoituskäytäntö oli ennen tulorekisteriä, millaisia muutoksia tulorekisteri toi tullessaan, sekä millaisia vaikutuksia muutoksilla on ollut palkanlaskijan työssä. Tulorekisteri on teoriassa toimiva kokonaisuus, mutta sen käyttöönotto on vaatinut paljon joustavuutta käyttäjiltään. Rekisterissä on paljon hyvää, mutta sen käyttö täydellisessä muodossaan vaatii vielä kehittämistä. Osa ratkaisuista on teorialtasolla toimivia, mutta käytännössä hankalia. Jotkin rekisterin toimintamalleista ilmentävät sitä, että kehittäjät eivät itse työskentele kyseisellä alalla, jonka seurauksena joiltakin osin rekisteri vain hankaloittaa käytännön työtä.

Asiasanat: Kansallinen tulorekisteri, Verohallinto, palkanlaskija, kehitysidealista

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree programme in Business Administration

SILOMÄKI, SANNA-MARI

Functionality of the Income Register from the Point of View of the Payroll Clerk

Bachelor's thesis 33 pages
May 2020

The National Income Register is an electronic payroll information system that has been introduced in stages from the beginning of 2019. It contains salary, benefit and pension information for every Finn. The income register is maintained by the tax administration.

This work dealt with the situation both before the national income register and after the income register. The work focused on the changes caused by the income register and the consequences of the changes for payroll. Based on the changes, a list of development ideas was compiled, which in practice served as feedback from the users of income register to the developers of the register.

The thesis work was completed in collaboration with a payroll employee who has worked in the field for a long time. The theoretical parts of the thesis are based on Internet sources, a book written on the topic and newspaper articles. Reflection on the changes is based on discussions and an interview with a payroll clerk.

In the thesis, there is a clear summary of what the reporting practice was like before the income register, what changes to the income register has been made and how the changes have had an impact on payroll work. The income register is a functional entity in theory, but its introduction has required a lot of flexibility from users. There are many good things in the register but using it to its full potential still needs to be developed. Some of the solutions work in theory but are difficult in practice.

Some of the registry's operating models reflect the fact that developers do not work in the field themselves, which in some cases only complicates the practical work of the registry. In the Thesis it was showed what kind of expectations the payroll clerk had regarding the income register.

Key words: functionality, payroll clerk, The National Income register, idea list

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	MIKÄ ON KANSALLINEN TULOREKISTERI?	7
3	TYÖNANTAJAN PAKOLLISET ILMOITUKSET ENNEN JA JÄLKEEN KANSALLISEN TULOREKISTERIN	10
	3.1 Vuosi-ilmoitus Verohallinnolle	10
	3.2 Työeläkevakuutusilmoitus	11
	3.3 Tapaturmavakuutusilmoitus	12
	3.4 Työttömyysvakuutusilmoitus	12
	3.5 Oma-aloitteiset verot	13
	3.6 Kansallisen tulorekisterin tuomat muutokset	14
4	ILMOITUKSET KELALLE JA AMMATTILIITOILLE	17
	4.1 Ilmoitukset Kelalle	17
	4.2 Ilmoitukset ammattiliitoille	18
5	PALKANLASKIJAN KOKEMUKSET KANSALLISESTA TULOREKISTERISTÄ	19
	5.1 Yleistä palautetta tulorekisteristä	19
	5.2 Palkanlaskijan haastattelu	21
	5.3 Positiiviset muutokset	21
	5.3.1 Yleinen toimivuus	21
	5.3.2 Palkkaennakko	22
	5.3.3 Verovapaat kustannusten korvaukset	24
	5.4 Negatiiviset muutokset	25
	5.4.1 Erillisilmoitus	25
	5.4.2 Yleinen toimivuus	25
6	KEHITYSIDEALISTA	26
	6.1 Erillisilmoituksen päivämäärä	26
	6.2 Luontoisedut kerran vuodessa – puhelinetu	26
	6.3 Ilmoitusvelvollisuus kerran kuukaudessa	27
	6.4 Paperilomakkeet	28
	6.5 Tulolajit	29
7	YHTEENVETO	30
	LÄHTEET	32

1 JOHDANTO

Vuonna 2019 palkanlaskennan ilmoituskäytäntö mullistui täysin, kun käyttöön otettiin Kansallinen tulorekisteri eli KATRE. Se on Verohallinnon ylläpitämä tietokanta, joka kattaa kaikkien suomalaisten palkka-, etuus- ja eläketiedot. Tulorekisteri on otettu käyttöön vaiheittain vuoden 2019 alussa. Käyttöönottoa laajennettiin vuoden 2020 vaihteessa, jolloin myös ensimmäiset lievennykset tulivat voimaan.

Palkanlaskijat ilmoittavat kaikkien työntekijöiden palkka- ja etuustiedot sähköiseen rekisteriin, josta tietoja tarvitsevat tahot, kuten Verohallinto ja vakuutusyhtiöt saavat tiedot käyttöönsä lähes reaaliaikaisesti. Tulorekisterin myötä ilmoituskäytäntö on muuttunut täysin. Osa ilmoituksista, kuten Verohallinnolle toimitettava vuosi-ilmoitus on poistunut käytöstä kokonaan. Tilalle on otettu myös uusia käytäntöjä, kuten erillisilmoitus, jolla nykyisin ilmoitetaan sairausvakuutusmaksun määrä. Tulorekisteri on myös suoraviivaistanut palkanlaskijan ilmoituskäytäntöä, sillä nykyään ilmoitukset tehdään vain yhteen paikkaan, josta ne ovat saatavilla kaikille niille tahoille, joilla on siihen lakisääteinen oikeus. Rekisteri on kuitenkin myös hankaloittanut joidenkin asioiden hoitamista.

Opinnäytetyöni käsittelee tulorekisteriä ja sen tuomia muutoksia palkanlaskijan työhön. Perehdyn nykyisin käytössä olevan tulorekisterin lisäksi aikaisempiin käytäntöihin, jotta vertailu nykyisen ja aiemman käytännön välillä toisi muutoksen selvemmin esille. Eri tietolähteiden sekä palkanlaskijan haastattelun perusteella laadin kehitysidealistan siitä, millaisia muutoksia palkanlaskijat kaipaisivat tulorekisterin käytännön toteutukseen. Kehitysidealista toimii ikään kuin palkanlaskijan palautteena tulorekisterin kehittäjille.

Toteutan työni yhteistyössä Parkanon tilipalvelussa työskentelevän palkanlaskijan kanssa. Palkanlaskijan haastattelun lisäksi käytän työssäni internetlähteitä, kirjoja sekä Kansallisen tulorekisterin virallisia verkkosivuja.

Tutkimusmenetelmänä käytän teoriaosuutta tukevaa asiantuntijan haastattelua. Haastattelu on periaatteessa syvähaastattelu, mutta piirteitä teemahaastattelusta

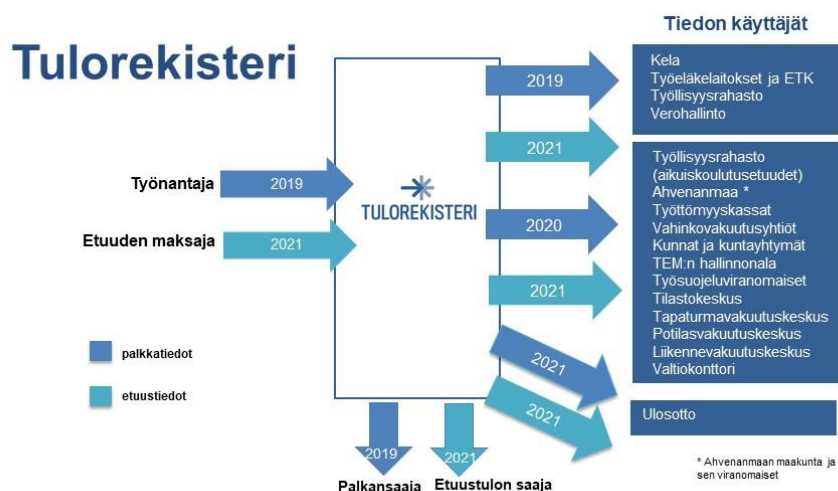
löytyy myös, sillä haastattelu on rajattu tiettyihin aiheisiin. Tekemäni tarkastelu on laadullinen, sillä tarkoitukseni on keskittyä syvemmin ja yksityiskohtaisemmin tu-lorekisterin hyviin ja huonoihin puoliin kuin saada määrällisesti monia pinnallisia mielipiteitä. Laadullisen tutkimuksen tekeminen kehityksen aikaansaamiseksi on tarpeellista, sillä olemassa on jo paljon yleisiä mielipiteitä, joiden pohjalta on hankalaa saada aikaan kehitystä. Pureudun syvällisesti muutamiin epäkohtiin, jotka kaipaavat kehitystä, jolloin niihin on helpompi tarttua ja kehittää ratkaisu ihan konkreettisestikin.

2 MIKÄ ON KANSALLINEN TULOREKISTERI?

Vuoden 2019 alussa käyttöön otettiin koko maan kattava kansallinen tulorekisteri eli KATRE. Kansallinen tulorekisteri on tietokanta, johon työnantajat ilmoittavat eri tulonlähteiden tiedot. Tietokanta kattaa laajuudellaan koko Suomen. (Vero 2019a.)

Tulorekisterin käyttöönotto tapahtuu vaiheittain. Rekisterin tullessa käyttöön vuoden 2019 alussa, sinne ilmoitettiin ansiotulot ja palkat sekä palkkoihin verrattavat luontoisedut. Näiden lisäksi rekisteriin on alusta saakka pitänyt ilmoittaa myös kaikki verovapaat korvaukset esimerkiksi päivärahat ja kilometrikorvaukset. Mikäli työnantaja on maksanut vapaaehtoisia eläkevakuutusmaksuja, on nekin pitänyt ilmoittaa kansalliseen rekisteriin, heti sen tultua voimaan. (Vero 2019a.)

Tulorekisterin käyttöönotto eri tahojen välillä on myös tapahtunut vaiheittain. Vuoden 2019 alussa rekisterin tietoja pystyi käyttämään ainoastaan Verohallinto, Työllisyysrahasto, Kansaneläkelaitos ja työeläkelaitokset sekä Eläketurvakeskus. Tulorekisterin toisessa vaiheessa vuoden 2020 alussa käyttöönsä rekisterin saivat myös muun muassa Tilastokeskus, vahinkovakuutusyhtiöt, työttömyyskassat, kunnat ja kuntayhtymät sekä Tapaturmavakuutuskeskus. (Verohallinto 2019b.) Verohallinnon sivuilta löytyvä havainnollistava kuvio 1 tulorekisterin käyttöoikeuksista. (Vero 2019b.)

KUVIO 1. Tulorekisterin käyttöoikeudet (Vero 2019b.)

Vuoden 2019 alusta alkaen, kaikki palkanmaksajat ovat olleet velvollisia ilmoittamaan tiedot jokaisesta maksamastaan suorituksesta. Velvollisia ovat siis yrittäjien ja työnantajien lisäksi myös yksityishenkilöt, jotka ovat maksaneet palkkaa tehdystä työstä. Rekisteri kattaa jokaisen suomalaisen tulotiedot yksilötasolla, jonka takia palkanmaksajan tulee ilmoittaa kaikkien tulonsaajien tiedot erikseen. Ilmoitus on tehtävä jokaisesta suorituksesta, huolimatta suorituksen suuruudesta. Poikkeuksena kuitenkin enintään 100 euron kilpailusta saatu palkinto, josta ei tarvitse tehdä erillistä ilmoitusta. (Vero 2019c.)

Vuonna 2019 jokainen palkanmaksu tai muu rekisteriin ilmoitettava suoritus on ilmoitettava tulorekisteriin viiden päivän kuluessa suorituksen maksamisesta. Mikäli suorituksen viimeinen ilmoituspäivä osuu viikonloppuun, on ilmoitus pitänyt tehdä heti seuraavan arkipäivän aikana. Jokaisesta maksukerrasta on tehtävä erillinen ilmoitus, vaikka samalla tulonsaajalla olisi useampi maksukerta saman kuukauden aikana. (Vero 2019c.)

Tulorekisteri-ilmoituksen voi tehdä usealla eri tavalla. Pääsääntöisesti palkanmaksajien käyttämät palkkaohjelmat mahdollistavat ilmoituksen lähettämisen suoraan ohjelmasta tulorekisteriin teknisen rajapinnan avulla. Suoraan ohjelmasta lähettäminen vaatii kuitenkin Suomi.fi-valtuutuksen. Tulorekisteri-ilmoituksen voi tehdä myös kirjautumalla henkilökohtaisilla pankkitunnuksillaan tulorekisteriin. Tulorekisteri-ilmoitus on mahdollista tehdä myös paperisella lomakkeella, mutta se vaatii erityisen syyn. Syyksi voidaan katsoa esimerkiksi tekninen este, jolloin ilmoittaminen sähköisesti on mahdotonta. Paperisella lomakkeella ilmoitettaessa määräaika on poikkeuksellisesti kahdeksan vuorokautta. (Vero 2019d.)

Tulorekisterin myötä on otettu käyttöön erillisilmoitus, jolla ilmoitetaan työnantajan sairausvakuutusmaksun määrä. Säännöllisesti palkkoja maksavan työnantajan on tehtävä erillisilmoitus tulorekisteriin joka kuukausi. Jos ilmoituskuukauden aikana on maksettu palkkoja, työnantaja ilmoittaa sairausvakuutusmaksun määrän. Mikäli ilmoituskuukauden aikana ei ole ollut mitään suorituksia, työnantajalla on velvollisuus ilmoittaa ”ei palkanmaksua”. Jos kuukauden aikana on maksettu verovapaita korvauksia, työnantaja ilmoittaa sairausvakuutusmaksun määräksi

nolla. Satunnaisesti palkkoja maksava työnantaja tekee erillisilmoituksen vain niistä kuukausista, joina on maksettu suorituksia. (Vero 2019e.)

Tulorekisteri-ilmoituksella annettuja tietoja on mahdollisuus korjata ilmoitushetkestä alkaen 10 vuoden ajan. Virheelliset ilmoitukset ovat pakollista korjata ja korjaukset tulee tehdä viipymättä. Tulotietojen on tärkeää olla oikein ja niiden korjaaminen pitkänkin ajan jälkeen on tarpeellista, mikäli virheitä havaitaan, sillä rekisterin tietoja voidaan tarvita ja käyttää vielä pitkienkin aikojen päästä. Korjaukset voidaan tehdä korvaavalla ilmoituksella, joka korvaa aiemman ilmoituksen. Uuden ilmoituksen tulee sisältää kaikki tiedot, vaikka ne olisivat jo alkupe-
räisessä ilmoituksessa olleet oikein. (Vero 2019f.)

3 TYÖNANTAJAN PAKOLLISET ILMOITUKSET ENNEN JA JÄLKEEN KANSALLISEN TULOREKISTERIN

3.1 Vuosi-ilmoitus Verohallinnolle

Ennen tulorekisterin käyttöönottoa suorituksen maksaja oli velvollinen tekemään vuosittain vuosi-ilmoituksen palkoista, työkorvauksista ja muista suorituksista. Vuosi-ilmoituksella siis annettiin maksajakohtaiset tiedot koko kalenterivuodelta. Ilmoituksella ilmoitettiin kaikki vuoden aikana maksetut palkat sekä niistä tehdyt vähennykset. Palkanmaksupäivä vaikutti siihen, minkä vuoden ilmoitukseen kukin suoritus kuului. Palkan ansainta-ajankohdalla ei siis ollut merkitystä. Vuosi-ilmoitus piti tehdä aina palkanmaksuvuotta seuraavan vuoden tammikuun viimeiseen päivään mennessä. Kotitalouden piti tehdä ilmoitus ainoastaan siinä tapauksessa, että maksettu palkka oli ylittänyt 200 euron rajan kalenterivuoden aikana. Mikäli ilmoituksen viimeinen tekopäivä osui viikonloppuun tai pyhäpäivään, tuli ilmoitus tehdä heti seuraavana arkipäivänä. (Parnila, Mattila & Orlando 2017, 68-69.)

Vuosi-ilmoitus piti tehdä neljälle eri taholle. Ne olivat Verohallinto, Eläkevakuumatustusyhtiö, Tapaturmavakuutusyhtiö sekä Työllisyysrahasto (ent. Työttömyysvakuutusrahasto). Ilmoituksen pystyi tekemään sähköisesti tai paperisella lomakkeella. Vuosi-ilmoituksen säännökset muuttuivat vuosittain hiukan erilaisiksi, joten oli tärkeää tarkistaa kyseisen vuoden ilmoitussäädökset ennen ilmoituksen tekoa. (Parnila ym. 2017, 68-69.)

Vuosi-ilmoituksen antamisvelvollisuus on määritelty Verotusmenettelylaissa. Lain kolmannessa luvussa 15 pykälässä sanotaan: ”Jokaisen on toimitettava Verohallinnolle verotusta varten tarpeelliset tiedot maksamistaan tai välittämistään rahanarvoisista suorituksista, niiden oikaisuista, saajista ja suoritusten perusteista.” Laissa verotusmenettelystä on määritelty myös rangaistus, mikäli rikkoo lakia ilmoitusvelvollisuudesta. (Laki verotusmenettelystä) Rangaistuksena käytetään laiminlyöntimaksua, jonka suuruus määräytyy rikkomuksen luonteesta. Laiminlyöntimaksu voi olla 100 euron ja 15 000 euron välillä. (Vero 2019g.)

Suurimman mahdollisen rangaistusmaksun voi saada, mikäli jättää ilmoituksen kokonaan tekemättä tai antaa ilmoituksen tahallisesti tai törkeästä huolimattomuudesta väärillä tiedoilla täytettynä. Enintään 5 000 euron suuruisen rangaistusmaksun voi saada, mikäli tekee vuosi-ilmoituksen vasta kehotuksesta, tai mikäli ilmoitus on oleellisesti puutteellinen tai virheellinen. 100 - 2 000 euron sakon voi saada tilanteesta, jossa tiedot ovat hiukan puutteellisia, ne on annettu väärällä tavalla tai liian myöhään ilman perusteltua syytä. (Parnila ym. 2017, 69.)

3.2 Työeläkevakuutusilmoitus

Ennen tulorekisterin käyttöönottoa työnantajan piti tehdä ilmoitus eläkevakuutuksen alaisista palkoista ja luontoiseduista eläkevakuutusyhtiölle. Eläkevakuutusmaksu koskee ainoastaan 17 - 67-vuotiaita työntekijöitä. Ilmoituksen sai tehdä kuukausittain tai kerran vuodessa. Mikäli työnantaja teki ilmoituksen joka kuukausi, ei tarvinnut tehdä enää ilmoitusta koko vuoden palkoista. Palkat piti ilmoittaa eläkevakuutusyhtiölle jokaisesta työntekijästä erikseen. Kun työnantaja oli ilmoittanut eläkevakuutuksen alaiset palkat eläkevakuutusyhtiölle, laski yhtiö eläkevakuutuksen summan ja laskutti sen työnantajalta. (Parnila ym. 2017, 69-70.)

Työnantajalla on ollut oikeus itse päättää, tekeekö ilmoituksen vuosittain vai joka kuukausi erikseen. Mikäli työnantaja ilmoitti palkat kuukausittain, laskutettiin eläkevakuutusmaksu toteutuneiden palkkojen mukaan joka kuukaudelta. Kuukausittainen ilmoitus piti tehdä palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden viidenteen päivään mennessä. Jos ilmoituksen teki ainoastaan kerran vuodessa, piti ilmoitus tehdä viimeistään palkanmaksuvuotta seuraavan vuoden tammikuun viimeiseen päivään mennessä. Vuosittain ilmoitettaessa, vakuutusmaksua piti maksaa pitkin palkanmaksuvuotta ennalta sovittuina eräpäivinä. Laskutus perustui eläkevakuutusyhtiön tai työnantajan tekemään arvioon. Vuosi-ilmoituksella ilmoitettiin toteutuneet palkat, jonka mukaan arviolta maksettu eläkevakuutusmaksu tasattiin. Arviota vuoden palkoista pystyi muuttamaan vuoden aikana, mikäli katsoi, että arvio ei pitänyt paikkaansa.

3.3 Tapaturmavakuutusilmoitus

Kaikilla työnantajilla, joilla on palkattuja työntekijöitä, on velvollisuus ottaa työntekijälle lakisääteinen tapaturmavakuutus työtapaturmien ja ammattitautien varalta. Poikkeuksena on tilanne, jossa työntekijän palkka kalenterivuoden aikana jää alle 1 300 euron. Lakisääteinen tapaturmavakuutus korvaa työntekijälle ja työnantajalle kaikki työtapaturmasta aiheutuneet kustannukset. Ilman vakuutusta työntekijä saa korvaukset, mutta maksuvelvollisuus on työnantajalla. (Tapaturmavakuutuskeskus 2018a.)

Lakisääteinen tapaturmavakuutus piti ilmoittaa kerran vuodessa vakuutusyhtiölle. Vakuutusmaksut perustuivat arvioon vuoden palkoista. Arvion perusteella maksetut vakuutusmaksut tasattiin vuosi-ilmoituksessa ilmoitettujen toteutuneiden palkkojen perusteella. (Tapaturmavakuutuskeskus 2018b.)

3.4 Työttömyysvakuutusilmoitus

Työnantaja on pääsääntöisesti velvollinen maksamaan 17 - 64-vuotiaasta työntekijästä työttömyysvakuutusmaksun. Työttömyysvakuutus mahdollistaa ansiosidonnaisen työttömyysturvan. Tämä tarkoittaa siis sitä, että työttömäksi jäädessään työntekijällä on oikeus saada korvausta, joka perustuu hänen aikaisempiin ansiotuloihinsa. Työttömyysvakuutus on aina ollut työnantajalle pakollinen, jos palkkasumma on ylittänyt 1 300 euron rajan. (Työllisyysrahasto 2020.)

Työttömyysvakuutuksen alaiset palkat piti ennen ilmoittaa työllisyysrahastolle kerran vuodessa vuosi-ilmoituksella. Työttömyysvakuutusmaksu maksettiin tapaturmavakuutusmaksun tapaan arvioiduista vuosiansioista. Vuosi-ilmoituksella työttömyysvakuutusmaksut tasattiin toteutuneiden palkkojen mukaisiksi. (Työllisyysrahasto 2018.)

3.5 Oma-aloitteiset verot

Työnantajan velvollisuuksiin kuului antaa veroilmoitus verottajalle tekemistään työnantajasuorituksista. Veroilmoitusvelvollisuudesta on säädetty oma-aloitteisten verojen verotusmenettelyä koskevassa laissa. Laki määrittelee veroilmoituksen muodon, verokauden ajanjakson, maksuajankohdan sekä veroilmoitusvelvollisen henkilön. (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 2016.)

Veroilmoitusvelvolliseksi katsotaan ennakonpidätyksen, lähdeveron, palkkatulon lähdeveron, lopullisen palkkaveron, korkotulon lähdeveron tai työnantajan sairausvakuutusmaksun alaisen maksun maksaja tai antaja (Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 2016). Veroilmoitusvelvollinen taho oli velvollinen antamaan veroilmoituksen Verohallinnon vahvistaman lomakkeen muodossa. Vuodesta 2017 ilmoitus piti antaa lain mukaan sähköisesti. Paperisella lomakkeella ilmoittaminen sallittiin ainoastaan, mikäli sähköinen ilmoittaminen oli mahdotonta teknisen esteen vuoksi. Sähköisen ilmoituksen pystyi antamaan Verohallinnon OmaVero-palvelussa tai vaihtoehtoisesti ilmoituksen pystyi lähettämään Verohallinnolle suoraan palkanmaksujärjestelmän kautta. (Parnila ym. 2017, 69.)

Työnantaja ilmoitti veroilmoituksella maksamansa ennakonpidätyksen alaisten palkkojen yhteissumman. Veroilmoituksessa ei tarvinnut eritellä palkansaajia yksilökohtaisesti. Ilmoituksesta ilmeni maksetut ennakonpidätyksen alaiset palkat ja työsuoritukset, ennakonpidätyksen määrä sekä sairausvakuutusmaksun alaiset palkat ja sairausvakuutusmaksun määrä. Veroilmoitukseen merkittiin myös lähdeveron alaiset palkat ja työkorvaukset. (Parnila ym. 2017, 69.)

Veroilmoituksen ilmoitusväli saattoi vaihdella kuukaudesta jopa vuoteen. Normaaliolosuhteissa, joita ei koskenut erityisolosuhteet, verokausi oli yksi kuukausi. Verohallinnolta oli kuitenkin mahdollisuus hakea verokauden pidennystä, jolloin verokausi oli neljännesvuosi. (Parnila ym. 2017, 69.)

Jos verokausi oli kuukauden mittainen, annettiin veroilmoitus Verohallinnolle verokautta seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä. Verokaudeksi laskettiin se kuukausi, jolloin ennakonpidätyksen alainen palkka tai suoritus oli maksettu. Palkan tai suorituksen ansainta-ajankohdalla ei siis ollut merkitystä. Esimerkiksi

tilanteessa, jossa työntekijä oli tammikuun aikana ansainnut palkkaa, joka maksettiin helmikuussa, tuli veroilmoitus olla tehtynä maaliskuun 12. päivään mennessä. (Parnila ym. 2017, 69-70.)

Mikäli verokaudeksi oli haettu pidennettyä verokautta, eli ilmoitus tehtiin joka neljänneskuukausi, tuli ilmoitus antaa Verohallinnolle palkanmaksukuukauden jälkeisen toisen kuukauden 12. päivään mennessä. Pidennettyä verokautta saivat pääsääntöisesti hakea yritykset, joiden liikevaihto kalenterivuotta kohden ei ylittänyt 100 000 euron rajaa. (Parnila ym. 2017, 69-70.)

Mikäli työnantaja teki veroilmoituksessaan virheen, oli se korjattava viipymättä. Korjaaminen tapahtui uuden, korvaavan ilmoituksen tekemisellä. Virhe oli korjattava kolmen vuoden kuluessa virhettä koskevan kauden päättymisestä. Korvaavalla veroilmoituksella ilmoitettiin korjattavan osion kaikki tiedot uudelleen oikeansuuruisina. (Parnila ym. 2017, 69.)

Veroilmoituksen myöhästyminen oli määrätty Verohallinnon toimesta myöhästymismaksu. Maksua kertyi kolme euroa jokaista eräpäivän jälkeistä päivää kohden. Kolmen euron päiväkohtainen myöhästymismaksu kertyi kuitenkin ainoastaan 45 ensimmäiseltä myöhästymispäivältä, jolloin summa oli enintään 135 euroa. 45 myöhästymispäivän jälkeen myöhästymismaksu alkoi kertyä prosenttikeruimella, joka oli 2 prosenttia siitä summasta, mikä on ilmoitettu Verohallintoon myöhässä. Toistuvien myöhästymisten seurauksena oli myöhästymismaksun lisäksi mahdollisuus veronkorotukseen, jolla pyrittiin välttämään myöhästymiset. (Parnila ym. 2017, 69.)

3.6 Kansallisen tulorekisterin tuomat muutokset

Kun tulorekisteri otettiin vuoden 2019 alussa käyttöön, vuosi-ilmoitus poistui kokonaan. Vuosi-ilmoituksen sijaan käytössä on tulorekisteri-ilmoitus, joka pitää tehdä jokaisesta maksetusta palkasta erikseen. Ilmoitus on tehtävä myös yksilöllisesti jokaisesta työntekijästä. Palkkojen lisäksi tulorekisteri-ilmoituksella ilmoitetaan myös kaikki verovapaat korvaukset sekä työkorvaukset. Ilmoitus on tehtävä

aina viiden päivän sisällä palkanmaksupäivästä. Tulorekisterin myötä Verohallinto saa palkkatiedot ajantasaisesti jokaisesta maksetusta palkasta tai korvauksesta. Ilmoitusta ei tehdä enää vain kerran vuodessa, vaan tarvittaessa jopa useaan otteeseen kuukaudessa. (Vero 2020a.)

Tulorekisterin ansiosta myös jokaisella yksityishenkilöllä on mahdollisuus mennä katsomaan tulotietojaan OmaVerossa. Ennen tulorekisteriä, tiedot olivat nähtävissä vain vuosittaisesta verotuspäätöksestä. (Vero 2020b.)

Ennen tulorekisteriä piti vuosi-ilmoitus tehdä jokaiseen paikkaan erikseen. Tulorekisterin myötä yhdellä ilmoituksella tulotiedot menevät kaikille tahoille yhteisesti. Näin ollen tulorekisteri-ilmoituksella myös vakuutusyhtiöt saavat tulotiedot automaattisesti. Kun työeläkevakuutusyhtiö saa tulotiedot ilmoituksella jokaisesta palkasta, voivat he laskuttaa eläkevakuutusmaksut joka kuukausi todellisten tulojen perusteella. Enää ei siis tarvitse maksaa ennakkoja, jotka pitäisi vuoden jälkeen tasata. (Vero 2019a.)

Tulorekisten käyttöönottovuoden 2019 alussa, maksettiin tapaturmavakuutusmaksut edelleen tapaturmavakuutuksen alaisten, arvioitujen vuositulojen perusteella. Työnantajalla oli mahdollisuus valita, miten monessa erässä maksut maksetaan. Tasausta tehtiin kerran vuodessa todellisten palkkojen mukaan. Vuoden 2020 tulleiden muutosten ansiosta, vakuutusyhtiöillä on mahdollisuus käyttää ajantasaisia palkkatietoja, jolloin maksut lasketaan todellisten palkkojen perusteella. Näin ollen tasauskaan ei ole tarpeellinen. Kuitenkin vielä hyvin harva vakuutusyhtiö on ottanut käyttöön tämän mahdollisuuden. (Tapaturmavakuutuskeskus 2019.)

Työllisyysrahasto sai heti vuoden 2019 alusta mahdollisuuden käyttää todellisia palkkatietoja työttömyysvakuutusmaksujen perustana. Tulorekisterin käyttöönoton jälkeen työllisyysrahasto on laskuttanut maksunsa kolmen kuukauden jaksoissa. (Työllisyysrahasto 2018.)

Tulorekisterin tullessa vuonna 2019, oma-aloitteisten verojen ilmoitus poistui käytöstä. Oma-aloitteisten verojen veroilmoituksen tilalla käyttöön otettiin tulorekisteri-ilmoitus, joka pitää tehdä jokaisesta maksetusta palkasta. Tulorekisterin

myötä tullut tulorekisteri-ilmoitus korvaa siis nykyään sekä vuosi-ilmoituksen, että oma-aloitteisista veroista suoritettavan ilmoituksen. (Vero 2020a.)

4 ILMOITUKSET KELALLE JA AMMATTILIITOILLE

4.1 Ilmoitukset Kelalle

Ennen tulorekisterin vuoden 2020 muutoksia Kelan myöntämät päivärahat määräytyivät eri tavalla. Kelan myöntämiä päivärahoja ovat muun muassa sairauspäiväraha, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha sekä kuntoutusraha. Kelan etuuksien määräävät palkkatulot katsottiin viimeksi valmistuneen verotuksen mukaan. Hakijalla oli myös mahdollisuus hakea etuuksia viimeisen kuuden kuukauden palkkatulojen perusteella. Kuuden kuukauden palkkatulojen perusteella pystyi hakemaan etuuksia kuitenkin vain siinä tilanteessa, että palkkatulot olivat 20 prosenttia suuremmat kuin viimeisen verotuksen palkkatulot. (Kelan etuudet 2019, 35,68.)

Vuonna 2019 Kela aloitti tulorekisterin käytön vaiheittain. Kela aloitti tulorekisterin käytön ensimmäisenä kaikista yleisimpien tukien, kuten työttömyysturvan ja toimeentulotuen, käsittelyssä. 18.3.2019 eteenpäin Kela ei ole näiden tukien hakemuksien liitteeksi vaatinut enää erillistä palkkatodistusta, sillä tarvittavat tiedot ovat saatavilla tulorekisteristä. (Kela 2019a.)

Vuoden 2020 alusta Kela on saanut myös päiväraha hakemuksiin tarvittavat tiedot kokonaisuudessaan tulorekisteristä. Päivärahojen perusteena Kela käyttää nykyisin vuosituloa. Se lasketaan viimeisen 12 kalenterikuukauden ajalta ennen päivärahaoikeutettua kuukautta edeltävän kuukauden alkamista. Vuositulon määrittävien 12 kuukauden sekä päivärahaoikeutetun kuukauden väliin on siis jäätävä yksi kokonainen kalenterikuukausi. Poikkeustapauksissa, kuten esimerkiksi, jos etuutta hakeva henkilö on ollut vuositulon tarkastelujakson aikana siviilipalveluksessa tai suorittanut ammattitutkinnon, voidaan etuuden perustaksi katsoa viimeisen kolmen kuukauden tuloja. Tulojen on kuitenkin suhteessa vuosituloihin oltava vähintään 20% suuremmat. (Kela 2019b.)

4.2 Ilmoitukset ammattiliitoille

Ammattiliittojen työttömyyskassat maksavat päivärahaa jäsenilleen, jotka ovat jääneet työttömiksi tai lomautettu. Työttömyyskassojen maksamat päivärahat peilautuvat työntekijän aikaisemmin saamiin palkkoihin. Palkkatiedot on toimitettava vähintään 26 edelliseltä työssäoloehdon täyttävältä viikolta, jotta työttömyyskassa voi maksaa päivärahaa. Ennen tulorekisterin muutoksia vuonna 2020, jolloin työttömyyskassoilla ei ollut vielä oikeutta saada työntekijöiden palkkatietoja rekisteristä, piti palkkatiedot ilmoittaa työttömyyskassaan erillisellä palkkatodistuksella. (SAK 2018.)

Tulorekisterin ansiosta työttömyyskassa saa palkkatiedot suoraan tulorekisteristä, eikä enää tarvitse tehdä erillistä palkkatodistusta. Työttömyyskassa saa tulorekisteristä kaikki sellaiset tiedot, joilla on vaikutusta maksettavan etuuden määrään tai etuus oikeuteen. Työttömyyskassa voi käyttää suoraan tulorekisteristä saamiaan tietoja vain, mikäli ne on ilmoitettu riittävässä laajuudessa eli palkanosat on eritelty tarkasti. Mikäli työnantaja on täyttänyt tulorekisteriin työntekijän tiedot suppealla menetelmällä, on todennäköistä, että työttömyyskassa ei hyödy rekisterin tiedoista. Tällaisissa tapauksissa työttömyyskassa voi vaatia rekisteristä saamiensa tietojen lisäksi erilliset palkka- ja työsuhdetiedot. Tulorekisteri on nopeuttanut sekä Kelan että Työttömyyskassan toimintaa, sillä tiedot ovat helposti haettavissa rekisteristä. (TYJ 2019.)

5 PALKANLASKIJAN KOKEMUKSET KANSALLISESTA TULOREKISTERISTÄ

Opinnäytetyöni teoriaosuuden tueksi perehdyin muiden tekemiin tutkimuksiin, jotka käsittelevät tulorekisterin toimivuutta, jotta saisin laajempaa näkökulmaa siihen, millaista palautetta tulorekisteri on saanut tilitoimistoilta. Lisäksi haastattelin palkkahallinnon asiantuntijaa, Päivi Juurakkoa, joka työskentelee päivittäin palkkojen sekä Kansallisen tulorekisterin parissa. Juurakko työskentelee Tilipalvelu Elisa Ruinu Oy:n palveluksessa ja hänellä on yli 30 vuoden kokemus palkanlaskennasta sekä muista taloushallinnon työtehtävistä. Tein avoimia haastattelukysymyksiä, joiden pohjalta laadin tulorekisterin kehittäjille parannusehdotuslistan. Työni toimii niin sanottuna asiakaspalautteena Tilipalvelulta Kansallisen tulorekisterin kehittäjille.

Haastatteluni sisälsi rajattuja kysymyksiä sekä paljon avointa keskustelua aiheesta. Minulla oli myös mahdollisuus useaan otteeseen tarkentaa kysymyksiäni sekä varmistaa tietoja oikeiksi. Haastatteluni Juurakon kanssa oli vapaamuotoinen ja se koostui useasta keskustelutunnosta. Haastattelukysymykseni olivat seuraavat:

1. Millaisia päivittäiseen työskentelyyn vaikuttavia muutoksia Kansallinen tulorekisteri on tuonut työhösi?
2. Mitkä muutokset ovat positiivisia ja mitkä negatiivisia?
3. Mitä mieltä olet yleisesti tulorekisteristä?
4. Millaisia muutoksia toivoisit tulorekisteriin?

5.1 Yleistä palautetta tulorekisteristä

Keräsin työni tueksi muiden opiskelijoiden opinnäytetöitä, joissa tarkastellaan tulorekisterin toimivuutta sekä tilitoimistojen mielipiteitä sen käyttöönotosta. Niistä löytyi sekä eroavaisuuksia että yhtäläisyyksiä rekisterin toimivuudesta.

Työni ensimmäiseksi vertailukohtaksi valitsin opinnäytetyön, jonka on kirjoittanut Mari Jantunen vuonna 2016. Työ on tehty ennen tulorekisterin käyttöönottoa,

josta johtuen työn pohjana ei ole voitu käyttää käytännön työn kautta saatuja mielipiteitä. Varmasti myös siitä johtuen työn esille tuomat mielipiteet ja palautteet ovat paljon positiivisempia, kuin tulorekisterin käyttöönoton jälkeen saadut mielipiteet.

Opinnäytetyöstä selviää, että eri tilitoimistojen mielipiteet ennen tulorekisterin käyttöönottoa ovat olleet pääasiassa positiivisia, mutta myös hiukan epäileviä. Tulorekisteri koettiin hyväksi vaihtoehdoksi, mikäli se toimisi hyvin heti alusta alkaen. Jotkut kuitenkin jo arvelivat, että tulorekisterin täydellinen toimiminen vie aikaa. (Jantunen 2016, 59.)

Toinen opinnäytetyö, jota käytin työni tukena, on tehty lähestulkoon heti tulorekisterin käyttöönoton jälkeen, jolloin monilla tilitoimistoilla on ollut mielipiteitä muun muassa siitä, miten käyttöönotto on onnistunut. Heini Lahtinen on tehnyt keväällä 2019 opinnäytetyön aiheesta ”tulorekisterin käyttöönoton onnistuminen”, johon hän on kerännyt eri tilitoimistojen mielipiteitä tulorekisteristä.

Lahtisen kyselyn perusteella saadut mielipiteet ovat pääsääntöisesti melko negatiivisia. Suurin osa, jopa 77% vastanneista tilitoimistoista on sitä mieltä, että tulorekisteri on vain hidastanut palkanlaskijan työtä. Pääsääntöisesti tilitoimistojen työntekijät kertoivat, että tulorekisterin käyttöönotto on työllistänyt palkanlaskijoita kohtuuttoman paljon, sillä se on otettu liian nopeasti käyttöön. Mielipiteet kertoivat myös, että tulorekisterin testaaminen ei ole ollut riittävää ennen varsinaista käyttöönottoa. (Lahtinen 2019, 41-47.)

Toinen asia, mikä tulorekisterissä aiheutti negatiivisia mielipiteitä, oli tiukka aikataulu. Lahtisen kyselyn mukaan tilitoimistot kokivat ilmoitusten tekemiseen varatun viiden päivän aikataulun liian tiukaksi. Useat vastaajat olivat sitä mieltä, että ennen tulorekisteriä käytössä ollut 12 päivän ilmoituskäytäntö olisi parempi vaihtoehto. (Lahtinen 2019, 41-47.)

5.2 Palkanlaskijan haastattelu

Myös Juurakon mielestä tulorekisteri on tuonut tullessaan sekä positiivisia että negatiivisia asioita. Monien muiden palkanlaskijoiden tavoin Juurakon alkuvuosi on aina ollut kiireinen vuosi-ilmoitusten vuoksi. Tulorekisterin myötä alkuvuoden kiirehuippu on poistunut ja työmäärä jakautuu nyt tasaisemmin koko vuodelle. Toisaalta Juurakko yhtyy Lahtisen kirjoittamiin mielipiteisiin siitä, että tulorekisteri on osaltaan myös hidastanut palkanlaskijan työtä. Jokaisesta palkasta tehtävät ilmoitukset vievät valtavasti aikaa, varsinkin tilanteissa, joissa maksettuja palkkoja on enemmän.

Juurakko on myös sitä mieltä, että tulorekisterin käyttöönotto on melko epäonnistunut. Hänen mielestään rekisterin testaamiseen olisi pitänyt käyttää enemmän aikaa, jotta sen käyttö olisi alusta asti ollut vaivattomampaa. Juurakko toteaaakin, että teoriassa tulorekisteri on hyvä asia, mutta käytännön toteutus tökkii edelleen, vaikka aikaa käyttöönotosta on kulunut jo lähes puoli toista vuotta.

Juurakko nosti esiin muutamia asioita, jotka hänen mielestään ovat rekisterin myötä paremmin kuin ennen, sekä seikkoja, jotka eivät toimi aivan toivotusti. Juurakko listasi myös muutamia asioita, jotka tulorekisterin alussa eivät toimineet, mutta rekisterin kehityksen ja lievennysten ansiosta toimivat nykyään paremmin.

5.3 Positiiviset muutokset

5.3.1 Yleinen toimivuus

Ennen tulorekisteriä tammikuu oli palkanlaskijalle hyvin kiireinen kuukausi, sillä palkkailmoitukset oli tehtävä tammikuun loppuun mennessä neljälle eri taholle. Osa ilmoituksista tehtiin yksilötasolla ja osa yritystasolla. Tulorekisterin myötä ilmoitukset menevät suoraan eri tahoille, joten niitä ei tarvitse enää tehdä erikseen. Palkanlaskijan työstä poistuivat siis verottajan vuosi-ilmoitus, TYEL-vuosi-ilmoi-

tus, lakisääteisen tapaturmavakuutuksen palkkailmoitus sekä työttömyysvakuutusilmoitus. Palkkaohjelmasta riippuen tiedot menevät rekisteriin periaatteessa pelkällä napin painalluksella.

Tulorekisteri-ilmoituksen tekeminen on erittäin helppoa, kun asetukset ovat oikein. Juurakko toteaa, että tulorekisteriin tietojen täyttäminen on aluksi työlästä, mutta perusteellisen pohjatyön jälkeen rekisteristä on paljon hyötyä. Ilmoituksen tekeminen on myös nopeaa ja ilmoitus on perillä muutamassa minuutissa. Tulorekisteristä on myös mahdollista käydä jälkeinpäin tarkistamassa aikaisemmin tehtyjä ilmoituksia, mikä ennen oli mahdotonta.

Tulorekisteri antaa nopeasti palautteen, siitä onko ilmoituksen lähetys onnistunut. Mikäli tiedoissa on puutteita tai virheitä, ei ilmoituksen lähettäminen onnistu, ja se on mahdollista korjata heti. Ennen tulorekisteriä saattoi virheiden ilmenemiseen kulua paljon aikaa, tai ne saattoivat jäädä kokonaan huomioimatta.

5.3.2 Palkkaennakko

Vuoden 2019 alussa, kun tulorekisteri otettiin käyttöön, palkkaennakon maksaminen kiellettiin. Jos työntekijälle haluttiin maksaa ennen varsinaista palkanmaksupäivää ”palkkaennakkoa”, oli se käsiteltävä samoin kuin palkat. Siitä oli siis vähennettävä ennakonpidätys sekä eläke- ja työttömyysvakuutusmaksu. Raha-summa siis käsiteltiin täysin samoin kuin normaali palkka. Ennen tulorekisteriä palkkaennakkoa maksettaessa summa siirrettiin työntekijälle, mutta se käsiteltiin vasta saman kuukauden palkanmaksun yhteydessä. Tulorekisterin myötä tullut palkkaennakon kieltä tuplasi siis palkanlaskijan työn, mikäli työntekijälle haluttiin maksaa ”ennakkopalkkaa”.

Vuoden 2020 alussa tulleiden tulorekisterin lievennysten ansiosta palkkaennakon maksaminen on jälleen vaivatonta, mikäli se vähennetään saman kuukauden aikana. Tällöin ennakkopalkkasumman voi maksaa työntekijälle, ilman että sitä käsitellään palkan tavoin maksuhetkellä. Kun virallinen palkanmaksu suoritetaan, voidaan ennakkopalkkasumma vähentää suoraan nettopalkkasummasta. Mikäli

ennakkopalkkasumma vähennetään vasta seuraavan kuukauden aikana, on se vähennettävä bruttopalkkasummasta.

Useimmiten työnantajat haluavat maksaa työntekijöilleen nettona tasasummia, jonka takia palkanlaskijan täytyy laskea ennakkopalkan bruttosumma työnantajan ilmoittamasta nettosummasta. Palkanlaskija joutuu siis laskemaan ikään kuin takaperin sekä suorittamaan lakisääteiset vähennykset myös ennakkopalkasta. Normaalin palkanmaksun yhteydessä ennakkopalkan bruttosumma vähennetään varsinaisen palkan bruttosummasta, jonka jälkeen voidaan suorittaa lakisääteiset vähennykset. Tämä kuvaa tulorekisterin toimintatapaa vuonna 2019, sekä tilannetta, jossa varsinainen palkanmaksu tapahtuu ennakkopalkan maksua seuraavan kuukauden aikana. (Kuvio 2.)

<p>Ennakkopalkkasumma (netto) 1000€</p> <p>Ennakonpidätys 20%</p> <p>Eläkevakuutusmaksu 7,15%</p> <p>Työttömyysvakuutusmaksu 1,25%</p> <p>$20\% + 7,15\% + 1,25\% = 28,4\%$</p> <p>$100\% - 28,4\% = 71,6\%$</p> <p>$71,6\% \times x = 1000€$</p> <p>$x = 1000€ / 71,6\%$</p> <p>$x = \mathbf{1396,65€}$</p> <p>Ennakkopalkkasumma (brutto) = 1396,65€</p> <p>Normaali palkka 18,75€x160h (brutto) = 3000€</p> <p>$3000€ - 1396,65€ = 1603,35€$</p> <p>$71,6\% \times 1603,35€ = \mathbf{1148€}$</p>

KUVIO 2. Ennakkopalkasta bruttopalkkaan

Seuraavassa kuvassa (kuvio 3) on esitetty ennakkopalkan maksu nykyisten tulorekisterin säännösten mukaan. Työnantaja on maksanut työntekijälle nettona ennakkopalkkaa 1000 euroa. Tätä summaa ei käsitellä maksuhetkellä lainkaan. Varsinaisessa palkanmaksussa bruttopalkasta suoritetaan lakisääteiset vähennykset, jonka jälkeen nettosummasta vähennetään jo maksettu ennakkopalkkasumma. Tämä tilanne mahdollistui 2020 tulleiden tulorekisterin lievennysten ansiosta.

Ennakkopalkkasumma (netto) 1000€
Varsinainen palkkasumma (brutto) $18,75€ \times 160h =$ 3000€
Ennakkonpidätys 20%
Eläkevakuutusmaksu 7,15%
Työttömyysvakuutusmaksu 1,25%
$20\% + 7,15\% + 1,25\% = 28,4\%$
$100\% - 28,4\% = 71,6\%$
$71,6\% \times 3000€ =$ 2148€
$2148€ - 1000€ =$ 1148€

KUVIO 3. Ennakkopalkan käsittely vasta varsinaisessa palkanmaksussa.

5.3.3 Verovapaat kustannusten korvaukset

Tulorekisterin vuoden 2019 tuomien muutosten vuoksi verovapaat kustannusten korvaukset piti ilmoittaa jokaisesta korvausmaksusta erikseen. Vuoden 2020 tulleiden tulorekisterin lievennysten ansiosta verovapaiden kustannusten korvausten ilmoittaminen tapahtuu ainoastaan kerran kuukaudessa. Ilmoitus on tehtävä seuraavan kuukauden viidenteen päivään mennessä. Maksupäivänä toimii viimeisen korvauksen maksupäivä. Juurakko toteaa, että ilmoittaminen kerran kuukaudessa toimii paremmin ja vähentää palkanlaskijan työtä. Juurakko kertoo, että vaikka yhden ilmoituksen tekeminen ei välttämättä vie kauaa, voi suurempia palkkoja laskettaessa ilmoitusten määrä nousta melko korkeaksi.

5.4 Negatiiviset muutokset

5.4.1 Erillisilmoitus

Oma-aloitteisten verojen sairausvakuutusmaksuilmoituksen tilalle on tullut erillisilmoitus. Erillisilmoitus ei itsessään ole negatiivinen asia, mutta ilmoitusajan lyheneminen on. Ennen tulorekisteriä ilmoitus sairausvakuutusmaksusta piti tehdä seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä, mutta nyt ilmoituksen tekemiseen on varattu ainoastaan viisi arkipäivää aikaa. Palkanlaskijan kannalta ilmoitusajan lyheneminen on huono asia, sillä alkukuukausi on aina kiireisin aika. Kiireen kasvaessa myös virheiden määrä ja stressi kasvavat, Juurakko toteaa.

5.4.2 Yleinen toimivuus

Vaikka yleisessä toimivuudessa on paljon positiivista, löytyy siitä myös joitakin negatiivisia piiteitä. Tulorekisteri on teoriassa toimiva idea, mutta käytännön toimivuus vaatii vielä kehittämistä. Tulorekisteri vaatii toimiakseen valtavan määrän tietoa, ja jo yhden tiedon puuttuminen voi tehdä rekisteristä käyttäjälleen hyödyttömän. Tietoja pitää jatkuvasti tarkistaa ja päivittää, ja yhden tiedon puuttuessa saattavat rekisteriä käyttävät tahot edelleen vaatia esimerkiksi alkuperäisiä palkkatodistuksia tai muita tietoja. Tämä taas aiheuttaa lisätyötä palkanlaskijalle. Viime aikoina myös jotkut tulorekisterin tietoja käyttävät tahot ovat pyytäneet tarkistamaan tiedot ja ilmoitukset, sillä he eivät ole tulorekisterin kautta saaneet kaikkia tarvitsemiaan tietoja. Myös tämä kuluttaa palkanlaskijan työajasta suuren osan.

Tulorekisterin käyttöönotto vaihe on ollut ja varmasti tulee myös vielä jonkun aikaa olemaan hiukan ontuva tilitoimistoille ja muille toimijoille. Ohjeita annetaan jatkuvasti lisää ja virheitä korjataan sitä mukaa kun niitä ilmenee. Siirtymävaihe on aiheuttanut lisätyötä palkanlaskijoille, sillä toimivuus ei ole vielä täysin moitteetonta.

6 KEHITYSIDEALISTA

6.1 Erillisilmoituksen päivämäärä

Tulorekisterin myötä käyttöön tulleen erillisilmoituksen ilmoituspäivä tulisi siirtää myöhemmäksi. Erillisilmoitus on tällä hetkellä tehtävä palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden viidenteen päivään mennessä. Suuremmissa tilitoimistoissa, joissa lasketaan useiden yritysten palkkoja, aikataulu on tiukka, joten ilmoituksen tekemiseen varattua aikaa tulisi pidentää. Toiveena olisi, että ilmoituspäiväksi muutettaisiin palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 12. päivä. Ennen tulorekisteriä ilmoitus- ja maksupäivä on ollut sama.

Työnantaja on velvollinen maksamaan ennakonpidätyksen sekä sairausvakuutusmaksun palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden 12. päivään mennessä, joten palkanlaskijaa helpottaisi, mikäli sairausvakuutusmaksun ilmoitus- sekä maksupäivä olisi sama. Mikäli maksu- ja ilmoituspäivä on sama, on tilisiirrosta tulostettavasta tositteesta helpompi tarkistaa, että sairausvakuutusmaksun määrä on ilmoitettu oikein. Tilitoimistojen aikataulu on tiukimmillaan aina alkukuukaudesta, joten jos ilmoituspäivä on jo kuukauden viides päivä, on mahdotonta tarkistaa maksujen oikeellisuus heti ilmoitushetkellä.

6.2 Luontoisedut kerran vuodessa – puhelinetu

Tulorekisterin myötä luontoisedut tulee ilmoittaa viimeistään viiden päivän kuluessa nautintakuukauden päättymisestä. Esimerkiksi tammikuun luontoisedut tulee siis ilmoittaa viimeistään helmikuun viidenteen päivään mennessä. Mikäli luontoisedun kertymiskuukauden palkkaa maksetaan kertymiskuukautta seuraavan kuukauden aikana, voidaan luontoisedut lukea maksukuukauden tuloksi. Tällöin luontoisetu tulee ilmoittaa seuraavan kuukauden viidenteen päivään mennessä.

Mikäli henkilölle (YEL-vakuutettu) ei makseta vuoden aikana mitään muuta kuin puhelinetu, voi sen silloin ilmoittaa kerran vuodessa. Käytännössä tämä tarkoittaa

siis sitä, että henkilölle ei makseta vuoden aikana palkkaa, eikä hänellä ole puhelinedun lisäksi käytössään mitään muita luontoisetuja. Tilanteessa, jossa ilmoitus edusta tehdään vain kerran vuodessa, on ilmoitus tehtävä tammikuussa.

Ongelma, johon palkanlaskija toivoo muutosta, on tilanteessa, jossa henkilölle maksetaan palkkaa satunnaisilta kuukausilta, mutta joinakin kuukausina palkanmaksua ei ole lainkaan. Tämä tilanne koskettaa pääsääntöisesti yrittäjiä, joiden palkanmaksu on useimmiten epäsäännöllistä. Mikäli henkilölle maksetaan edes kerran vuodessa palkkaa, on puhelinetu ilmoitettava jokaiselta kuukaudelta erikseen.

Vuonna 2020 puhelinetu on 20 euroa kuukaudessa. Sosiaaliturvamaksu on 1,34 %, eli maksettava summa puhelinedusta on 0,27 € kuukaudessa. Ajatellaan vaikka tilannetta, jossa henkilölle maksetaan palkkaa ainoastaan heinäkuussa, jolloin kaikilta muilta 11 kuukaudelta maksettavaksi jää vain puhelinetu. Palkanlaskijan on tehtävä palkanlaskenta, tulorekisteri-ilmoitus, erillisilmoitus sekä tili-siirto sosiaaliturvamaksusta ainoastaan 0,27 € vuoksi per kuukausi. Työmäärä kuukausittain on kohtuuttoman suuri noin pienen summan tähden. Tästä aiheutuu kustannuksia myös työnantajalle. Olisi siis parempi, jos luotoisedut voisi ilmoittaa kerran vuotta tai tilikautta kohden, huolimatta siitä, miten monta kertaa vuodessa maksetaan palkkaa.

6.3 Ilmoitusvelvollisuus kerran kuukaudessa

Tulorekisterin tuomien muutosten seurauksena vuoden 2019 alusta lähtien, on tulorekisteri-ilmoitus pitänyt tehdä jokaisesta palkasta, vaikka palkanmaksuja olisi ollut useita saman kuukauden aikana. Muutos jo itsessään on aiheuttanut lisätyötä palkanlaskijalle, sillä ennen tulorekisteriä ilmoitus oli tehtävä vuosittain.

Toiveena olisi, että ilmoituksen tekeminen kuukausittain riittäisi. Kuukausittainen ilmoitus helpottaisi palkanlaskijan työtä etenkin silloin, kun palkanmaksuja on kuukaudessa useampia. Juurakko toteaa myös, että mikäli ilmoitus ainoastaan kerran kuukaudessa riittäisi, olisi todennäköistä, että unohdusvirheet poistuisivat lähes kokonaan. Tulorekisterin siirtymävaiheessa unohdusten seuraukset eivät

ole vielä kovin merkittäviä, mutta tulevaisuudessa unohduksista seuraa rangaistus. Juurakko kertoo myös, että joskus unohdukset huomataan vasta useiden kuukausien päästä, ja se saattaa aiheuttaa ongelmia.

6.4 Paperilomakkeet

Jos tilapäinen työnantaja esimerkiksi kotitalous on palkannut työntekijän ja laskeuttaa maksettavan palkan tilitoimistossa, on ilmoitukset tehtävä pääsääntöisesti paperilomakkeella. Vaihtoehtoisesti ilmoitus on mahdollista tehdä sähköisesti tulorekisterissä, mutta se vaatii palkanmaksajan sähköisen valtuutuksen verkossa pankkitunnuksilla kirjautumalla.

Juurakko kertoo, että molemmat näistä tavoista ovat omalta osaltaan hankalia. Paperista lomaketta täyttäessä virheiden mahdollisuus on suuri, jolloin ilmoitus menee suoraan hylätyksi. Hylätyistä tulorekisteri-ilmoituksesta viestitään kirjeitse palkanmaksajalle. Mikäli ilmoitus hylätään, on ilmoitus tehtävä kokonaan uudestaan. Näin ollen prosessi voi olla melko pitkä, jo pelkästään postituksesta johtuen. Sähköisesti ilmoitettaessa, ilmoitus lähtee vasta, kun kaikki pakolliset tiedot on täytetty hyväksytysti. Sähköisen ilmoituksen kompastuskivenä on puolestaan valtuutuksen saaminen työnantajalta. Se voi olla joskus jopa mahdotonta. Työnantaja voi olla esimerkiksi iäkäs henkilö, jolla ei välttämättä ole lainkaan verkkopankkitunnuksia tai riittäviä mahdollisuuksia tehdä valtuutus. Omia verkkopankkitunnuksia ei koskaan tule myöskään luovuttaa toiselle henkilölle esimerkiksi omien taitojen puutteessa.

Juurakko toivoo, että tulorekisterissä olisi mahdollista tehdä sähköinen ilmoitus myös tilapäisessä palkanmaksutilanteessa. Koska tulorekisteri-ilmoitus on mahdollista tehdä toisen puolesta paperisena, tulisi sen olla mahdollista myös sähköisenä versiona. Se olisi myös varmasti tulorekisterin kannalta positiivista, että paperisista lomakkeista voitaisiin luopua kokonaan.

6.5 Tulolajit

Tulotiedot pitää ilmoittaa tulorekisteriin aina tulolajeittain. Tulolajit ovat kolminumeroisia koodeja, jotka kertovat millainen suoritus on kyseessä. Esimerkiksi aikapalkka, lomakorvaus ja ylityökorvaus ovat erilaisia tulolajeja.

Juurakko kertoo, että tulolajit ovat toimiva ratkaisu. Hän kuitenkin myöntää, että ennakkopalkanmaksussa on ajoittain haastetta, juurikin tulolajien takia. Ongelma muodostuu silloin, kun maksetaan palkkaennakkoa, joka vähennetään vasta seuraavassa kuussa maksettavasta palkasta. Kun ennakkopalkkaa maksetaan, on se ilmoitettava tiettyinä tulolajina, yleensä aikapalkkana. Ajoittain on kuitenkin haastavaa ennakkopalkkaa maksettaessa arvioida koko kuukauden tuloja ja niiden tulolajeja. Kun maksettu ennakkopalkka vähennetään varsinaisessa palkanmaksussa, pitää se vähentää samasta tulolajista, minä se on maksettu. Jos kuitenkaan varsinaisessa palkanmaksussa ei olekaan riittävästi juuri sitä tulolajia, minä ennakkopalkka on maksettu, pitää palkanlaskijan palata korjaamaan ennakkopalkan tulolaji sellaiseksi, että se on mahdollista vähentää varsinaisessa palkanmaksussa. Tämä aiheuttaa lisätyötä ja -kustannuksia. Juurakko toivookin, että tällaisiin ongelmatilanteisiin saataisiin ratkaisu.

7 YHTEENVETO

Opinnäytetyöni tarkoitus oli selvittää palkanlaskijan mielipiteet Kansallisen tulorekisterin käyttöönotosta, sekä nostaa esille aiheita, jotka kaipaavat palkanlaskijan näkökulmasta vielä kehittämistä. Ideana oli tuoda tulorekisteristä esiin sellaisia asioita, jotka ehkä teoriassa ovat toimivia, mutta käytännön työssä hankalia. Haastattelin työtäni varten yhtä palkanlaskijaa ja vertasin hänen vastauksiaan muiden tekemien tutkimusten tuloksiin. Vertailun perusteella eri tilitoimistojen palkanlaskijoilla on melko yhteneväinen mielipide siitä, millaisena tulorekisteri koetaan.

Monet tilitoimistot olivat sitä mieltä, että suurin epäkohta Kansallisessa tulorekisterissä oli sen käyttöönoton epäonnistuminen. Myös Juurakko yhtyi tähän kantaan. Käyttöönotto on kuitenkin jo tapahtunut, joten sitä ei voida enää korjata. Tärkeintä Juurakon mielestä olisi keskittyä tulorekisterin yksittäisiin epäkohtiin sekä niiden korjaamiseen, jotta rekisteristä saataisiin mahdollisimman toimiva kokonaisuus. Juurakko on sitä mieltä, että tulorekisteri ei ole lainkaan huono asia, mikäli muun muassa laatimani kehitysidealistan asiat saataisiin korjattua.

Sekä käyttämäni opinnäytetyöt että palkanlaskijan haastattelu puoltavat sitä, että Kansallisen tulorekisterin oletettiin olevan paljon positiivisempi muutos, kuin mitä se käytännössä lopulta oli. Vaikka haastattelin vain yhtä asiantuntijaa työtäni varten, voidaan tuloksia pitää melko luotettavina, sillä moni käyttämäni lähde puoltaa haastateltavani mielipiteitä.

Tutkimusmenetelmänä haastattelu oli alun perinkin mielestäni paras vaihtoehto kehitysideoiden löytämiseen. Kyselytutkimuksen vastaajaprosentti olisi todennäköisesti ollut pieni, mikäli käytössä olisi ollut esimerkiksi sähköpostin kautta useille palkanlaskijoille lähetettävä lomake. Kokonaan ilman toimeksiantajaa tulokset puolestaan olisivat jääneet hyvin pintapuolisiksi. Avoimen haastattelun ansiosta minulla oli mahdollisuus mennä syvemmälle aiheeseen ja tarkentaa kysymyksiä aina tarvittaessa. Jatkotutkimuksena olisi mielestäni hyvä tutkia muun muassa erilaisia ratkaisuja työssäni esille tulleisiin ongelmiin sekä toteuttaa ne käytännössä.

Opinnäytetyöni suunnittelu alkoi vuoden 2020 alussa. Asettamani aikataulu oli alusta alkaen melko tiukka. Aiheen valinta oli minulle looginen, sillä toimeksiantaja löytyi ikään kuin vahingossa. Työskentelin koko prosessin ajan täysipäiväisesti, joten työlle jäi melko vähän aikaa. Osittain myös sen takia tuotos jäi hiukan suppeaksi.

Olen tyytyväinen työni tulokseen, vaikka aihevalinta olisi voinut olla parempikin. Mielestäni sain tiukan aikataulun ja suppeahkon aiheen puitteissa koottua kuitenkin hyvän lopputuloksen. Työni ansiosta nyt myös tulorekisteri on todella tuttu aihe.

Jälkeenpäin ajateltuna, olisin voinut aloittaa työni valmistelun ja suunnittelun jo paljon aikaisemmin, sillä loppujen lopuksi aikataulu kävi hyvin tiukaksi. Laajemman aikataulun puitteissa olisin varmasti saanut tuotettua vielä hiukan syvällisemmän kokonaisuuden. Tiesin kuitenkin koko ajan, että haluan valmistua vuoden 2020 keväällä, joten lopulta jouduin tyytymään hieman vähempään, mitä olin asettanut tavoitteeksi.

LÄHTEET

Janhunen M. 2016. Kansallinen tulorekisteri tilitoimiston näkökulmasta. Vaasan ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/116706/Janhunen_Mari.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kelan etuudet 2019. Kuvaus Kelan keskeisistä työikäisten etuuksista. Luettu 4.4.2020 https://vnk.fi/documents/10616/12347900/J%C3%A4rjestelm%C3%A4kuvaus,+nykyj%C3%A4rjestelm%C3%A4_Kela.pdf/9797178f-582e-73b1-4ce4-8abf910224ca/J%C3%A4rjestelm%C3%A4kuvaus,+nykyj%C3%A4rjestelm%C3%A4_Kela.pdf

Kela 2019a. Kela. Tulorekisteri tuo muutoksia etuuksien hakemiseen. Luettu 15.4.2020 <https://www.kela.fi/-/tulorekisteri-tuo-muutoksia-etuuksien-hakemiseen>

Kela 2019b. Kela. Päivärahan määrä perustuu jatkossa 12 kuukauden tuloihin. Luettu 3.4.2020 <https://www.kela.fi/-/paivarahan-maara-perustuu-jatkossa-12-kuukauden-tuloihin>

Lahtinen H. 2019. Kansallinen tulorekisterihanke KATRE: Tutkimus tuorekisterin käyttöönoton onnistumisesta tilitoimistoissa. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/263525/Lahtinen%20Heini.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä 9.9.2016/768 Luettu 30.3.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20160768>

Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558 Luettu 18.3.2020 <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19951558>

Mattinen K., Orlando C. & Parnila K. 2017. Palkanlaskenta käytännönläheisesti. Helsingin Kamari Oy ja tekijät 2017.

SAK 2018. Jäsenedut. Luettu 3.4.2020 <https://www.sak.fi/ammattiliitot/jasenedut>

Tapaturmavakuutuskeskus 2018a. Tapaturmavakuutuskeskus. Vakuuttamisvelvollisuus. Luettu 21.3.2020 <https://www.tvk.fi/tyotapaturma-ja-ammattitautivakuutus/vakuuttaminen/vakuuttamisvelvollisuus/>

Tapaturmavakuutuskeskus 2018b. Tapaturmavakuutuskeskus. Vakuuttamismaksut. Luettu 21.3.2020 <https://www.tvk.fi/tyotapaturma-ja-ammattitautivakuutus/vakuuttaminen/vakuutusmaksut/>

Tapaturmavakuutuskeskus 2019 Tapaturmavakuutuskeskus. Työtapaturmavakuuttajat ja tvk ottavat tulorekisterin käyttöön. Luettu 29.3.2020 <https://www.tvk.fi/uutiset/tyotapaturmavakuuttajat-ja-tvk-ottavat-tulorekisterin-kayttoon-1.1.2020-ja-hakevat-sielta-tarvitsemansa-palkkatiedot/>

- TYJ 2019. Työttömyyskassojen yhteisjärjestö. Luettu 4.4.2020 <https://www.tyj.fi/tulorekisteri/>
- Työllisyysrahasto 2018. Työllisyysrahasto. Toteumamalli ja tulorekisteri helpottavat työnantajan velvoitteita. Luettu 14.3.2020 <https://www.tyollisyysrahasto.fi/uutiset/toteumamalli-ja-tulorekisteri-helpottavat-tyonantajan-velvoitteita/>
- Työllisyysrahasto 2020. Työttömyysrahasto. Työttömyysvakuutusmaksuvelvollisuus. Luettu 19.3.2020 <https://www.tyollisyysrahasto.fi/tyottomyysvakuusmaksut/tyottomyysvakuutusmaksuvelvollisuus/#osaomistaja2/osaomistajien-maksuvelvollisuus/>
- Vero 2019a. Tulorekisteri. Tietoa meistä. Luettu 3.2.2020 <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/>
- Vero 2019b. Tulorekisteri. Yritykset ja organisaatiot. Tiedon käyttäjät. Luettu 12.2.2020 <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/tiedonk%C3%A4ytt%C3%A4j%C3%A4t/>
- Vero 2019c. Tulorekisteri. Ilmoittamisen määräajat: usein kysyttyä. Luettu 12.2.2020 <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/usein-kysytty%C3%A4-tulorekisterist%C3%A4/tietojen-ilmoittaminen/ilmoittamisen-maaraajat/>
- Vero 2019d. Tulorekisteri. Yritykset ja organisaatiot. Tulorekisterin ilmoittamisen kanavat. Luettu 27.2.2020 <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/ilmoittamisen-kanavat/>
- Vero 2019e. Tulorekisteri. Yritykset ja organisaatiot. Työnantajan erillisilmoitus annetaan kuukausittain sähköisesti. Luettu 4.3.2020 <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yritykset-ja-organisaatiot/suorituksen-maksajat/palkkatiedot/tyonantajan-erillisilmoitus-tulorekisterissa/ty%C3%B6nantajan-erillisilmoitus-annetaan-kuukausittain-s%C3%A4hk%C3%B6isesti/>
- Vero 2019f. Tulorekisteri. Tietoa meistä. Näin korjaat tulorekisteriin ilmoitettuja tietoja. Luettu 16.3.2020 <https://www.vero.fi/tulorekisteri/tietoa-meist%C3%A4/tietoa-tulorekisterist%C3%A4/ajankohtaista/uutiset/nain-korjaat-tulorekisteriin-ilmoitettuja-tietoja/>
- Vero 2019g. Vero. Tulorekisteri-ilmoittamisen laiminlyöntimaksu. Luettu 19.3.2020 <https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/80789/tulorekisteri-ilmoittamisen-laiminly%C3%B6ntimaksu/>
- Vero 2020a. Vero. Palkkatietoilmoitus (TULOR 6101) – Täyttöohje Luettu 6.4.2020 <https://www.vero.fi/globalassets/tulorekisteri/t%C3%A4ytt%C3%B6hjeet/palkkatietoilmoitus-6101-t%C3%A4ytt%C3%B6hje.pdf>
- Vero 2020b. Tulorekisteri. Yksityishenkilöt. Luettu 7.4.2020 <https://www.vero.fi/tulorekisteri/yksityishenkil%C3%B6t/>

